

REVISTA ▶ REPORTATGE

Entendre l'ecologisme com un afer planetari a partir de la problemàtica local. Dit ara sembla una obvietat, però l'any 1978, en aquest país, les accions, quan n'hi havia, es concebien dins les fronteres dels termes municipals; tot i així, també hi va haver algú que va pensar en anar un pas més enllà. Per **Salvador Redó**

Salvador Balcells

ECOLOGISTA I ESCRIPTOR

UN PIONER DE L'ECOLOGISME ORGANITZAT

Els abocaments de residus industrials, provinents de granges i de les aigües brutes de les poblacions a les lleres de torrents i rius es van arribar a veure com a coses normals, d'aquelles que passen inexorablement encara que darrere hi hagués sempre el descarnat guany econòmic a costa de perjudicar el present i d'hipotecar el futur de la població.

P Un dels mèrits vostres va ser entendre els problemes mediambientals de la conca del Llobregat com un tot, no només com un afer, en el vostre cas, del Prat del Llobregat.

R Sí, aquesta era la idea, tot i que la iniciativa de la Marxa va sortir de la gent del PSAN, la idea era agrupar el màxim de gent possible i, si es podia, obrir el ventall de participació a gent de dretes sempre que tinguessin consciència del problema i ganes de fer-hi front.

P El Grup de Defensa del Medi Ambient del Prat de Llobregat neix arran de les afectacions que sobre l'ecosistema del delta es produïrien amb el desviament del riu i després amb l'ampliació de l'aeroport; però no us en va sortir?

R Però sí que es va aconseguir estendre una certa consciència ecològica a l'Ajuntament del Prat i fer accions per preservar el que quedava; el que passa és que es van menjar una part immensa del territori agrícola i ara queden dos espais naturals preservats que són la Ricarda i el Remolar.

P La Marxa del Llobregat no va aconseguir revertir gran cosa en el mateix moment però sí que va plantar la llavor de la conscienciació ecològica entre la gent. Potser això pot semblar ara una irrealitat, però en aquell moment per part de la immensa majoria de la població les contaminacions, la desaparició de boscos sota la pressió de les urbanitzacions o de les pedreres es donaven per descomptat, com un fet que havia de ser.

R Tot i que al Prat hi havia molta sensibilització a causa del desviament del riu, de la salinització de les aigües subterrànies, sí que és cert això; allà potser no feia tanta falta però el que vam intentar era que la sensibilització s'estengués al llarg de la conca.

P Hi havia casos flagrants com el de la Pobla de Lillet, on s'abocaven les vísceres i les despulles dels animals morts de l'escorxador al riu i a la vista de tothom, o el de Monistrol de Montserrat, on els residus dels tints del polígon industrial del Mas

anaven a parar al Llobregat a través de l'antic traçat del cremallera i així s'estalviaven fins i tot posar canonades de desguàs.

R En aquella època això era el que hi havia a tot arreu; la consciència actual no existia, sempre s'havia fet així i fora de dos o tres a cada poble que estaven més conscienciats, la gent passava de tot; la nostra intenció era denunciar aquestes coses.

P I fins i tot a vegades s'hi posaven de cul amb l'argument que accions tendents a evitar els episodis de contaminació podien afectar les plantilles de treballadors.

R Era el discurs del capitalisme i fins i tot d'alguns sindicats i partits d'esquerres. En aquell moment la línia era aquesta: criticar l'ecologisme, acusar-lo de ser un moviment generador d'atur.

P Ara això s'ha revertit, és clar; estem millor o és diferent?

R En alguns aspectes s'ha millorat; la situació és diferent, però...

P Tenim més massa boscosa, tot i que mal gestionada o sense gestionar, però omplim els mars de plàstics. Amb els plàstics no s'hi havia pensat aleshores.

R Efectivament no s'hi havia pensat. Quan pensàvem en els abocaments teníem al cap els químics, tot i que els plàstics ho són però són un químic tractat.

P Fa quaranta anys ja es proposava des de l'ecologisme la utilització d'energies netes, vent i sol en contraposició amb les fòssils com el petroli i el carbó i l'energia nuclear. Ara tenim camps de plaques solars i carenes plenes de molins de vent; és un èxit o és un fracàs dels plantejaments ecologistes.

R No deixa de ser un atemptat al paisatge. El que preconitzàvem era instal·lacions autosuficients familiars o comunitàries i des del sector públic.

P Però quan aquells plantejaments primigenis han agafat volada ha estat quan hi ha entrat el capital.

R La mateixa essència del capital fa que aposti per grans instal·lacions centralitzades i és quan et trobes les carenes plenes de molins generadors que tots en conjunt produeixen el que produiria una central convencional; no contaminen l'aire ni la terra però sí que són un atemptat al paisatge; és contrari a allò que deïem: apostàvem per petites unitats generadores, molí, plaques, l'aprofitament d'alguns salt d'aigua per a una turbina i que això fos suficient per abastir una comunitat de veïns, una població. Això que es fa és com aixecar una gran central

Salvador Balcells fotografiat al carrer Gran de Sant Andreu, a Barcelona

«En aquell moment la línia era aquesta: criticar l'ecologisme, acusar-lo de ser un moviment generador d'atur»

«Això que es fa [les carenes plenes de molins de vent] és com aixecar una gran central i les grans centrals depenen de les grans empreses»

«La depuradora és imprescindible, però molt del que hi va a parar no caldria amb una altra mena de producció sense tanta porqueria»

però d'una altra manera i les grans centrals depenen de les grans empreses.

P Ja hi tornem a ser, quan baixes arran de carrer, quan escoltes els pagesos als terrenys dels quals s'ha instal·lat algun generador eòlic, estan la mar de contents perquè al cap de l'any els cauen uns bons dividends pagats per les elèctriques.

R El mateix que si li haguessin comprat a bon preu el terreny per fer-hi una central nuclear, segurament que també estaria encantat de la vida.

P No ho resoldrem, és la condició humana. Ha abaixat la guàrdia amb el temps?

R Penso el mateix però no milito. Amb l'evolució de la vida vas tenint altres inte-

ressos que en aquest moment se centren en la literatura; fa quinze anys que escric novel·les i m'ho passo molt bé.

P Però no és ben bé cert això, perquè l'ull del senyor Google veu un Salvador Balcells impartint coneixement als amics amb qui surt d'excursió per Catalunya.

R Sí. Però, vaja, no té res a veure amb el que feia abans. Tant la militància política com l'ecologista les he deixades de banda però continuo pensant el mateix que aleshores, no he evolucionat cap a la dreta, que és el que acostuma a passar.

P Però un cert èxit dels pioners està que l'ecologisme s'ha tornat transversal, potser no en els paràmetres inicials però sí que hi ha una música que impregna l'ambient.

R Segons com t'ho miris, sí que podem tenir una certa satisfacció perquè hi ha coses que, evidentment, han millorat força; el que no tinc tan clar és que el fet que tothom hagi assumit la cosa ecologista sigui bo o dolent, però que s'han aconseguit coses, sí; l'aigua del riu és molt millor ara que no pas fa quaranta anys; però la línia seguida, probablement, no és la que nosaltres hauríem volgut; tot i que probablement aquesta millora hauria estat igual però d'una altra manera; la depuradora és imprescindible però molt del que hi va a parar no caldria amb una altra mena de producció sense tanta porqueria.

P Vaja, les depuradores també depuren les nostres consciències de quan llencem segons què per l'aigüera.

R Vist així, sí.